

Riksdagens protokoll

2003/04:63

Onsdagen den 4 februari

Kl. 09.00 – 10.56

16.00 – 16.08

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 29 januari.

2 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2003/04:64 till skatteutskottet

3 § Sjöfylleri

Sjöfylleri

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2003/04:LU6
Sjöfylleri.

Anf. 1 REZENE TESFAZION (s):

Fru talman! Följande debatt om lagutskottets betänkande LU6 berör tre motioner och gäller lagstiftningen om sjöfylleri. Motionerna har väckts under den allmänna motionstiden år 2003.

I motionerna förordas införande av dels en promillegräns även för sjöfylleri som inte är att anses som grovt brott, dels en möjlighet att utföra rutinmässiga nykterhetskontroller i sjötrafiken. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna och hänvisar till pågående utredningsarbete.

I betänkandet finns tre särskilda yttranden.

Härmed lämnar jag över ordet till debattörerna.

Anf. 2 ANNELI SÄRNBLAD STOORS (s):

Fru talman! När det gäller sjöfylleri har regeringen beslutat att tillsätta en utredning som ska se över lagstiftningen om rattfylleri och sjöfylleri.

År 1999 infördes en gräns om 1,0 ‰ för grovt sjöfylleri. Utredaren ska nu överväga om det bör införas en promillegräns också för sjöfylleri av normalgraden och även föreslå andra åtgärder för att förbättra trafik-säkerheten till sjöss. Frågan för oss lagstiftare är bland annat: Ska vi införa en gräns för sjöfylleri där den likställs med den övriga trafiken?

Den motion som behandlats i utskottet belyser just frågan om att sjötrafik ska likställas med övrig lagstiftning, och vi från Socialdemokraterna hoppas att det skyndsamt kommer åtgärdsförslag för sjöfylleri.

Fru talman! Attityderna till alkohol och motordrivna fordon har förändrats i vårt land. Fler tar bilen, trots att de har alkohol i kroppen. Likaså har attityderna till sjöss förändrats. De allt snabbare båtarna medför att riskerna för olyckor ökar, och med alkohol i kroppen ökar riskerna ytterligare.

Vissa anser att det inte görs några insatser alls för att få tag i dem som framför sin båt på ett oaktsamt sätt. Vi kan dock se att år 2002 dömdes 84 personer i Sverige för sjöfylleri, vilket var fler än under tidigare år. Det beror bland annat på att polisen nu har laserkameror som fångar upp båtförarna.

Kampen för trafiknykterhet ska bedrivas på bred front. I och med nollvisionen för dödade och allvarligt skadade i trafiken ställer detta även krav på nykterhet i sjötrafiken. Attityderna måste vi, fru talman, allvarligt ta tag i. Det handlar om att informera om riskerna, om hur hastighet med alkohol i kroppen fungerar, om hur man tappar omdömet och blir okoncentrerad. Det handlar också om de allvarliga konsekvenser som detta kan medföra.

Vidare handlar det om att hitta bra tillämpningar för att kunna lösa de problem som tidigare utredningar belyst. I avvaktan på den nu aktuella utredningen tar vi i dag inte ställning till några förändringar i lagstiftningen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet LU6.

Anf. 3 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Att framföra ett fordon, av vilket slag det än må vara, ska alltid ske i nyktert tillstånd. Det är Centerpartiets hållning, och den gäller även till sjöss. Sjöfylleri ska naturligtvis bekämpas. En skärpt lagstiftning vid grovt sjöfylleri var behövlig, och nu återstår att finna en bra väg för att gå vidare.

En utvidgning av sjöfyllerilagen har länge diskuterats. I dagens betänkande angående sjöfylleriet har vi att ta ställning till några motionsförslag med krav på en fast gräns om 0,2 ‰. En utredning kom under 2001, och där finns en hel del förslag om hur man kan komma till rätta med fylleriet till sjöss – förslag som också kräver ökade resurser och ger tydligare regler till exempel för hur Kustbevakningen ska genomföra de rutinmässiga alkoholutandningsproven.

I utredningens förslag anges att en utökning av sjöfyllerilagen ska gälla där sjötrafiken liknar vägtrafiken, det vill säga i kanaler, slussar och allmänna farleder. Reglerna skulle dock enbart gälla fartyg. I en motion framförs krav på att även fritidsbåtar ska omfattas av denna utvidgning av sjöfyllerilagen. Däremot sägs inte riktigt var och hur det ska ske.

I vårt land är båtintresset stort, och många tillbringar en hel del av sin fritid på vattnet eller i anslutning till vatten. Vi är också lyckligt lottade med många skärgårdar och långa kuststräckor. Det finns cirka en miljon fritidsbåtar, och cirka två miljoner människor ägnar sig åt båtliv i någon form. Omkring 20 % av alla båtar – alltså 200 000 – är övernattningsbara, och varje år beräknas cirka tio miljoner övernattningar ske i samband med båtliv runt om i Sverige.

När det gäller de rutinmässiga alkoholutandningsproven funderar jag på hur de ska genomföras. Människor som bor ombord på båten äter där och tar kanske en öl eller två glas vin när de ankrat för kvällen. Ska det då ses som sjöfylleri? Ska lagen tillåta att alkohol över huvud taget kan medföras i en båt med övernattningsmöjligheter? Risken finns att alkoholen kan komma att brukas.

Hur ska vi hantera detta? Ska det betraktas som sjöfylleri om alkoholintaget är 0,2 ‰, trots att de som vistas i båten inte har för avsikt att framföra den förrän dagen efter? Det är viktigt att vi kommer till rätta med sådana oklarheter.

Jag anser att båtlivet i dag är en ganska säker fritidssysselsättning med tanke på omfattningen och den olycksstatistik som redovisats. Under förra året drunknade 134 människor i vårt land, men orsakerna var mycket skiftande. Antalet förolyckade i samband med småbåtar har minskat; det kan man konstatera. Under förra året omfattade olyckor i direkt samband med båtar under färd 23 personer. Det var tio färre än året före. Övriga drunkningsolyckor skedde i samband med bad och isar samt då människor ramlade överbord från fartyg eller omkom vid fiske – även från land. Endast åtta personer omkom i samband med högfartsolyckor med båt. Däremot framgår inte klart av statistiken hur många som hade alkohol i kroppen.

För att öka säkerheten till sjöss behöver vi vidta flera olika åtgärder.

1. Alla båtägare och förare måste öka säkerhetsmedvetandet.
2. Onyktra båtförare som orsakar olyckor måste få kännbara straff.
3. Simkunnigheten, som bevisligen sjunkit de senaste åren, måste öka.

Jag ser i dag vissa svårigheter med att rakt av jämställa förhållandena för fritidsbåtar med vägtrafiken. Därför har jag tillsammans med Moderaterna ett särskilt yttrande. Jag vill också invänta det förslag som vi vet att regeringen kommer med framöver.

Anf. 4 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Jag hör till dem som älskar att vara ute på sjön sommartid. Det är en god och fridsam avkoppling efter årets arbete. Mina kamrater Anneli och Viviann har redan beskrivit den situation som kan gälla på sjön i dag. Det är alldeles självklart så att det finns skäl att göra tillämpningen av sjölagens regler om sjöfylleri mer effektiv.

Vi som vistas på sjön vill ha en trygg miljö också där. Samtidigt är det inte i alla avseenden samma sak att vara på sjön som att vara på våra vägar. Vi ser problem med de förslag som föreslås i motionerna som betänkandet handlar om. Vi tycker att det i grunden är felaktigt att jämställa rakt av förhållandena för sjöfart och båtliv med vägtrafik.

Den allvarliga kritiken i remissbehandlingen av Sjöfylleriutredningens förslag belyser hur den felsynen leder till en rad orimliga konsekvenser. I avvaktan på vad regeringens särskilda utredare kommer att föreslå vill vi understryka vikten av polisens och Kustbevakningens möjligheter att effektivt kontrollera efterlevnaden av både befintliga och förestående förbud mot sjöfylleri.

Vi förutsätter nu att utredningsarbetet genomförs skyndsamt och att regeringen därefter återkommer till riksdagen med lagförslag. I avvaktan

på sådana förslag har vi Kristdemokrater valt att inte reservera oss men har tillsammans med Moderata samlingspartiet och Centerpartiet skrivit ett särskilt yttrande. Med det särskilda yttrandet yrkar vi bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 5 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Som flera varit inne på finns det goda skäl att göra tillämpningen av sjölagen mer effektiv. Men som också har berörts ser vi flera problem med de lösningar som antyds i motionerna.

I grund och botten är det en felsyn som ligger till grund för en del av förslagen i motionerna. Man kan inte direkt och rakt av jämföra förhållandena för sjöfarten och båtlivet med vägtrafik. Det är svårt.

Biltrafikens alkoholgränser motiveras med särskilda risker. Fordon passerar varandra på några meters avstånd med hastigheter på upp till 120 kilometer i timmen. Ett felgrepp eller en slapphet under bråkdelen av en sekund kan få katastrofala konsekvenser.

Ibland tycks man i debatten se nämnda vatten som ett slags sjöväg där båtar susar fram i hög fart med ständiga möten. Sjöfartens leder är i själva verket ofta hundratals meter breda. Båtavstånden är stora, och hastigheterna är inte sällan inte ens hälften av vägtrafikens.

Dock vill vi vara tydliga på den här punkten. Tillämpningen av de regler som finns i dag är inte tillfredsställande. Det förbud som finns måste tydliggöras. Det som krävs är framför allt verktyg att efterleva den lagstiftningen. Det är allra viktigast.

Vi måste ge polis och Kustbevakning mer råg i ryggen. Vi är för möjligheten till rutinmässiga alkoholutandningsprov till sjöss genomförda av polis och Kustbevakningen. Det gör de regler som finns i dag och också förestående regler möjliga att kontrollera.

Möjligheten att kontrollera att var och en är så pass nykter som erfordras för att man ska kunna fullfölja sin syssla på ett säkert sätt är särskilt viktig och angelägen.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 7 §.)

Franchising, m.m.

4 § Franchising, m.m.

Föredros
lagutskottets betänkande 2003/04:LU7
Franchising, m.m.

Anf. 6 MARIA HASSAN (s):

Fru talman! Jag ska inleda diskussionen om franchising, som behandlas i betänkande LU7. Franchising har under senaste decenniet blivit en växande företagsform och sysselsätter i dag omkring 100 000 människor. Många nya företagare, särskilt kvinnor, väljer ofta franchising som företagsform eftersom det innebär mindre risktagande och ger möjligheter till vägledning, finansiell rådgivning och lägre inköpspriser.

Franchisegivaren väljer å sin sida att hyra ut sitt affärskoncept för att kunna växa geografiskt och storleksmässigt samt stärka marknadsföringen av sina varor och tjänster. Franchiseföretagaren betalar ofta ett engångsbelopp samt en löpande avgift. Det är ett gynnsamt samarbete mellan två likaberättigade parter som regleras genom ett standardavtal.

Inom EU har endast Frankrike och Spanien infört lagstiftning om franchising, och i Kanada, USA och Australien finns lagstiftning på federal nivå. Unidroit har i flera år drivit ett franchiseprojekt. År 1998 gav det ut en handbok som behandlar olika frågor vid internationell franchising, och i september 2002 antog Unidroits generalförsamling en modellag för nationell lagstiftning.

Sverige har inte heller lagstiftning om franchising, utan villkoren för verksamheten regleras genom standardavtal mellan franchisegivaren och franchisetagaren. Franchiseavtal tillhör kategorin så kallade vertikala avtal och omfattas av förordningen om gruppundantag enligt 17 § konkurrenslagen som trädde i kraft den 1 januari 2001. Inom regeringen pågår ett utredningsarbete. Hösten 2003 startade Justitiedepartementet arbetet med att göra en analys av modellagen som Unidroit utarbetat för att undersöka i vilken utsträckning den kan tillämpas i Sverige.

Trots en positiv bild av franchising har franchisetagare ett svagt rättsligt skydd. Flera motioner från allmänna motionstiden tar upp frågor där franchisetagarens position är för svag gentemot franchisegivaren. Yvonne Andersson, Kristdemokraterna, yrkar i motion L230 på ett tillkännagivande om behovet av lagstiftning.

Börje Vestlund, Socialdemokraterna, betonar i motion L259 att franchising är en bra företagsform för den som vill bli företagare utan stor kapitalinsats. Men franchiseföretagare hamnar ofta i beroendeställning eftersom franchiseavtal kännetecknas av en stark ensidighet till franchisegivarens fördel. Motionären tycker att man bör införa ett minimiskydd i lagstiftningen.

Båda motionärerna anser att en sådan lagstiftning behöver innehålla informationsskyldighet för franchisegivare om avtals upphörande och kostnadsfördelningen vid ett skiljedomsförfarande samt ge franchisetagare en förhandlingsrätt gentemot franchisegivaren.

Bo Lundgren, Moderaterna, begär i motionen N248 ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag om att anpassa lagstiftningen till IT-utvecklingen och avskaffa hinder för användandet av elektroniska signaturer. Regeringen beslutade den 24 januari 2002 att Regeringskansliet departementsvis skulle se över lagar och förordningar och överväga behoven av förändringar med syftet att undanröja onödiga hinder för elektronisk kommunikation och dokument- och ärendehantering.

Med denna inledning lämnar jag ordet till debattörerna.

Anf. 7 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till reservation 3 under punkt 3 i betänkandet.

Den här debatten är lite av favorit i repris. Vi har tidigare diskuterat frågan, och jag tror att ståndpunkterna är ungefär desamma.

Avtalsfriheten är en av grunderna för marknadsekonomin. Rätten att utan inblandning av andra träffa avtal mellan fristående parter är av yt-

tersta vikt för ett välfungerande näringsliv. Lika viktigt för att näringslivet ska fungera är att parter som har träffat ett avtal kan lita på att den andra parten håller avtalet. Jag menar att lagstiftaren bör iaktta stor försiktighet både när man reglerar ett område och när man gör det möjligt att i efterhand underkänna ett avtal helt eller delvis.

I Sverige har vi en brist i rättsliga traditioner när vi sluter avtal. Vi slarvar gärna med att gå igenom avtalstexten. Vi förlitar oss på den andra partens goda vilja. Ofta är vi i den felaktiga tron att om någonting går snett så går det alltid att lösa i efterhand, och det gör det ju också ofta. De avtal som förekommer mellan näringsidkare, om det över huvud taget förekommer något skriftligt avtal, är ofta vid en internationell jämförelse mycket torftiga. Det är när vi träffar avtal som vi måste tänka igenom vad som kan hända när vi blir onse.

En tvingade lagstiftning förstärker denna brist i det svenska samhällslivet. Vi förlitar oss på att staten har tänkt igenom vad vi borde tänka igenom själva. Det är vi som avtalsparter som ska ta ansvar för de avtal vi träffar.

Fru talman! Vad gäller franchising har jag en viss förståelse för motionärernas oro för den brist på balans mellan parterna som kan finnas i franchisingsammanhang. Denna brist på balans mellan avtalsparter finns också i en lång rad andra sammanhang där småföretagare är beroende av en stor kund för sina intäkter i företaget. Det kan gälla i offentliga sammanhang, men det finns också exempel från mina egna hemtrakter där alla de som kör i skogen som egna företagare är helt beroende av stora skogsbolag för sina utkomster. Till skillnad från i sistnämnda fall så har även franchisegivaren ett intresse av att franchisestagarens verksamhet utvecklas väl eftersom franchisegivaren får sina inkomster från franchisestagaren. Går det bra för franchisestagaren så ökar intäkterna även för franchisegivaren.

Som vi tidigare har hört här så har det pågått ett internationellt arbete med en modellag. Den är nu klar. Det pågår en beredning inom Regeringskansliet. Vi moderater anser att det riktigaste är att vi avvaktar vad som kommer ut av detta arbete innan vi tar ställning till behovet av lagstiftning. Jag vet också att det har pågått en självsanering inom branschen med inslag av uppföranderegler och en etisk nämnd. Vi anser därför att man ska avvakta i frågan tills man ser vad regeringen kommer fram till.

Fru talman! När det gäller avtalsvillkor mellan näringsidkare inriktar sig motionären på det faktum att det i kommersiella avtal ofta finns en skiljeklausul vid tvistlösning. Som jag sade inledningsvis ska vi alla tänka efter före när vi träffar avtal. Man ska vara noggrann när man ser ett avtal med skiljeklausul. Vi vet också att skiljeförfarande kan bli en kostsam process för en småföretagare och att småföretagen därför avstår från att få sin sak prövad. Ett av skälen till att skiljeklausuler förekommer i kommersiella avtal är att tvistlösningen i de allmänna domstolarna inte fungerar särskilt väl. Det tar lång tid, och det sker i offentlighet. Med en bättre och snabbare tvistlösning vid de allmänna domstolarna skulle man därför kunna komma undan en del av skiljeklausulerna. Det pågår också en utveckling av skiljemannainstitutet där man försöker hitta billigare och snabbare modeller för att kunna få en snabb tvistlösning vid kommersiella avtal.

Slutligen, fru talman, ska jag säga något om elektroniska signaturer. I det svenska samhället finns en rad formlar. Vissa är nödvändiga och vissa hänger med bara av tradition. Vi är medvetna om att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet. Vi har dock erfarenheten att det i sådana frågor har en tendens att ta väldigt lång tid innan regeringen kommer med några konkreta förslag. Teknikutvecklingen går med en rasande takt och det är därför viktigt att frågan får en snabb lösning. Vi anser därför att riksdagen bör trycka på regeringen i frågan.

Anf. 8 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Vi har i dag att diskutera lagutskottets betänkande nr 7 om franchising med mera. I en marknadsekonomi uppstår det ibland förhållanden mellan olika parter och aktörer som gör att deras inbördes relation helt enkelt blir orättvis. En sådan situation kan till exempel vara att den starkare parten har större kunskaper om juridiken, att man har tillgång till fackexpertis eller helt enkelt har större ekonomiska resurser. Inte minst vid avtals ingående är det här väldigt vanligt. Problem med ojämlika förutsättningar på marknaden har också uppmärksamats av oss i riksdagen, till exempel när det gäller förhållandet mellan företag och konsument.

Förhållandet mellan denna typ av parter regleras av tvingande lagar. Konsumentköplagen är till exempel en sådan lag, där vissa specificerade element i ett avtal inte kan förhandlas bort av parterna alldeles oavsett om de kommer överens om det. Denna regel är till för att skydda den svagare parten i en sådan situation, som oftast annars ställs inför att förkasta eller anta ett färdigt avtalsförslag. Någon förutsättningslös förhandling om villkoren äger sällan rum. Domstolarna har också möjlighet att jämka avtal mellan bolag och konsument om domstolen finner avtalet oskäligt.

I betänkandet behandlas fyra motioner, varav Kristdemokraterna har lämnat in två. Den ena handlar om att reglera franchising – en företagsmodell som innebär att ett företag upplåter åt ett annat att köpa och sälja varor av speciellt märke. Reglerna för detta samarbete regleras ofta i dag genom standardavtal. 1984 tillsattes genom ett riksdagsbeslut en utredning för att utreda frågor och problem av juridisk natur som kan aktualiseras i samband med franchising. 1987 kom utredningen, och ett förslag till lag om franchising presenterades. Regeringen valde dock att lägga utredningen till handlingarna, och därför saknar vi i dag en specifik lag. En rad andra länder har lagar. Ett internationellt institut, Unidroit, antog en modelllag 2002. I vår motion efterfrågar vi en lag som stöder den svagare parten när konflikt uppträder.

Fru talman! Den andra motionen som Kristdemokraterna har väckt rör olika förutsättningar för näringslivsidkare vid tvist. På sitt sätt har dessa båda motioner samma andemening. För små företag som också ofta är i en ytterst underlägen position visavi storföretag och koncerner finns inte något skydd. Konsumentköplagen gäller naturligtvis inte för dessa, och inte heller finns den hjälp som konsumentvägledare och den allmänna reklamationsnämnden kan bistå konsumenterna med att tillgå. En näringslivsidkare – företag eller enskilda personer som yrkesmässigt bedriver ekonomisk verksamhet – är ingen konsument. Företagen får i stället

anlita ett eget juridiskt ombud eller vända sig med hopp om bistånd till den egna branschorganisationen.

För småföretagen är en kostsam juridisk process ett betydligt större problem än för den stora koncernen med helt andra ekonomiska förutsättningar. Det är alltför många småföretagare som har råkat i bekymmer för att de inte har lyckats få i gång en förhandling när det gäller tvister. Man kanske har lyckats men helt enkelt inte haft råd eller inte har vågat ge sig ut på det risktagande som det gäller ekonomiskt.

Sammantaget blir alltså de små näringsidkarna i det närmaste rättslösa i en tvist med en stor koncern. Det är ett förhållande som bidragit till att många småföretag helt enkelt har gått över styr.

Det finns en paragraf i köplagen, 36 §, som medger att domstolar kan jämka avtal också mellan företag om de vid avtalets ingående inte var jämbördiga. Det har dock visat sig att möjligheterna att jämka avtal mellan företag används ytterst sällan. Man kan fråga sig varför detta inte sker.

Statens roll är att tillgodose marknadens behov av fungerande spelregler så att svagare parter i affärsrelationer inte ska utnyttjas. Problemen med skiljeklausuler för småföretagare och det faktum att domstolarna inte jämkar oskäligen avtal i någon större omfattning visar att spelreglerna mellan större och mindre företag inte används särskilt ofta. Det är därför viktigt att en utredning görs av vilka åtgärder som krävs för att stärka mindre företag vid tvister.

Fru talman! Hela det här resonemanget går ut på, och det är också vår ambition, att det ska bli ett bättre företagsklimat också för mindre företag. Spelreglerna på marknaden ska skydda företagen och ge dem möjligheter att växa och komma vidare.

Jag yrkar bifall till reservation 2 under moment 2 och står självfallet också bakom vår reservation nr 1.

Anf. 9 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Jag tar vid där Yvonne Andersson avslutade. Vänsterpartiet har tillsammans med Kristdemokraterna reserverat sig i de frågor som handlar om ett bättre företagsklimat för de mindre företagen, för dem som oftast hamnar under de stora företagens käftar.

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1. Jag står givetvis bakom reservation nr 2 också. I övrigt när det gäller elektroniska signaturer ställer jag upp bakom utskottets ställningstagande.

Utskottet talar om att det pågår ett arbete när det gäller franchisingfrågan. Jag vill instämma i det som Yvonne Andersson sade. Jag tänker inte upprepa det som hon har sagt som vi i Vänsterpartiet också står bakom. Vänsterpartiet har inga egna motioner i frågan i år. Vi har haft det tidigare. Därför har vi valt att stödja de motionsyrkanden som har gjorts.

Man vet ju egentligen inte var det pågående arbetet som utskottet hänvisar till ska sluta. Därför är det viktigt att vi i riksdagen tar ställning för en förstärkning av lagstiftningen och en lagstiftning om franchising. Utskottet har redan tidigare påtalat det arbete som Unidroit har gjort och den modellag som har lagts fram. Det är förvisso bra, men samtidigt vill jag för Vänsterpartiets räkning tala om att vi tycker att det behövs en lagstiftning inom det här området. Det räcker inte med att man så små-

ningom ska ta ställning till om det finns ett behov. Vi ser det växande behovet. Våldigt många personer i dag, inte minst kvinnor, startar företag genom att bli franchisetagare, som Maria Hassan nämnde.

När det gäller frågan om jämkning av avtal mellan näringsidkare säger utskottet att man har en viss förståelse för de krav som lyfts upp men att man ändå inte tycker att det i dag finns tillräckliga skäl för att förorda bifall till motionen. Där tycker jag, i likhet med Kristdemokraterna, att det finns ett behov. Därför borde vi ge regeringen i uppdrag att utreda detta. Vi borde ha ett tillkännagivande där regeringen får lyfta fram och på riktigt beskriva situationen och belysa och analysera frågan närmare. Därför har vi reserverat oss till förmån för de motionsyrkanden som påtalar att regeringen borde återkomma med en utredning i frågan.

Jag tyckte att det var lite intressant att Bertil Kjellberg från Moderaterna varnade för skiljeklausuler i sitt anförande. Det gäller kanske just de näringsidkare som sluter ett avtal men inte alls har den kunskap som till exempel Bertil Kjellberg har om att man kanske inte bör skriva på ett avtal med en skiljeklausul när man befinner sig i ett underläge. Det visar att det behövs regleringar och framför allt en analys som går till botten med de problem som mindre näringsidkare ofta råkar ut för.

Fru talman! Slutligen gäller det elektroniska signaturer. Jag har förståelse för det yrkande som Moderaterna lägger. Lagutskottet tar inte ställning här utan inväntar bara det som komma skall. Jag vill för Vänsterpartiets räkning tala om att vi givetvis står bakom kravet att elektroniska signaturer bör införas så snart som möjligt. I tidigare betänkanden, även under förra mandatperioden, har utskottet tagit ställning för det arbete som har pågått med elektroniska signaturer. Förhoppningsvis kommer det arbetet att gå i mål under den här mandatperioden.

Anf. 10 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Låt mig först yrka bifall till förslaget i lagutskottets betänkande nr 7 och avslag på samtliga reservationer.

Som Maria Hassan tidigare har redovisat ökar franchiseföretagen starkt i antal och sysselsätter omkring 100 000 människor. De står för ungefär 5 % av bruttonationalprodukten. Organisationen Svensk Handel redovisar att lönsamheten för franchiseföretagen är lite bättre än genomsnittet för övriga företag, att konkurserna är lägre i antal och att antalet nystartade företag är högre. Det är en ganska ljus bild som man ger av företagsformen.

Trots det är det inte problemfritt med just den företagsformen. Lagutskottet har tidigare, i sina av riksdagen godkända betänkanden, anført att regeringen noga bör följa den här utvecklingen i Sverige och även internationellt. Det gäller speciellt det arbete som skett kring en modellagstiftning rörande information till franchisetagare.

Mot bakgrund av att Unidroit, som är ett internationellt institut för harmonisering av privaträtten, numera har antagit en modellag för nationell lagstiftning har också ett arbete inletts här för att utreda om den även bör införas i Sverige, och i sådant fall hur den ska vara utformad.

Utredningen ska vidare undersöka i vilka avseenden det förekommer problem i franchiseförhållanden, som modellagen tar sikte på, och om lagstiftning är den mest lämpliga metoden för att åstadkomma förbättringar. Bruket av och synen på skiljeklausuler ska analyseras, och då

särskilt kostnadsaspekten samt fördelningen av kostnaderna vid ett skiljeförfarande, som många i dag upplever som ett problem. Även frågan om särskilda regler för uppsägning av franchiseavtal ska uppmärksammas.

Allt detta ska utredas just för att man ska kunna bedöma behovet av att stärka franchisetagarnas ställning.

Fru talman! När det gäller avtalsvillkor mellan näringsidkare, speciellt ökade möjligheter till jämkning av avtal, har utskottet ingen annan uppfattning än vid tidigare ställningstaganden. Möjligheterna att jämka avtal mellan näringsidkare finns i dag i 36 § avtalslagen. Lagutskottet genomförde under förra mandatperioden en bred remissrunda där företrädare för näringslivet, LO, advokater, juridiska fakulteter och så vidare fick möjlighet att yttra sig i den frågan, men remissvaren pekade inte åt något visst håll och gav därmed inte någon direkt ledning för utskottets ställningstagande.

Beträffande skiljeklausuler är det ju så, som tidigare debattörer har sagt, att det i vissa fall är ett problem och att vi ska fördjupa oss i den problematiken i form av en utredning. Vi tycker från utskottsmajoriteten att vi kan invänta det arbetet.

Fru talman! Slutligen vill vi från utskottsmajoritetens sida erinra om att det pågår ett arbete i Regeringskansliet i syfte att undanröja onödiga hinder för elektronisk kommunikation och elektronisk dokument- och ärendehantering. En arbetsgrupp som antog namnet FORMEL-gruppen har förra året redovisat sitt arbete i en promemoria, som nu har remissbehandlats. I den lämnas underlag för fortsatt beredning inom Regeringskansliet. Vi bör i vanlig ordning invänta resultatet av detta arbete innan vi från utskottets sida i riksdagen uttalar oss i frågan om elektroniska signaturer.

Anf. 11 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Raimo Pärssinen. Vi har här i kammaren tagit ett beslut angående förändring av förmånsrätten, och väldigt många småföretagare har varit väldigt oroliga för hur det skulle gå med deras ekonomiska trygghet. Det har tyvärr, som jag också sade i mitt anförande, visat sig att en rad konkurser anses bero på att man inte har lyckats lösa tvister med större företagare.

Om småföretagarna är oroliga för att deras möjligheter att överleva till vissa delar ska påverkas är det viktigt att vi försöker skapa så goda förutsättningar som möjligt för att de ska kunna driva sin verksamhet på ett enklare och bättre sätt. Är regeringen och Socialdemokraterna beredda att arbeta för att se över den här frågan i ljuset av den situationen?

Anf. 12 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Fru talman! Som jag sagt pågår det en utredning om franchising som ska se över det här, bland annat för att stärka den svagare partens ställning. När det gäller elektroniska signaturer handlar det också om en regelförenkling. Ett genomgripande arbete för regelförenkling pågår inom alla departement. I utredningen om franchising tittar man på hur franchising tillämpas, vilka kostnader som finns och hur de är fördelade. Det gäller att få en kunskap om skiljeklausuler som i sin tur kan utnyttjas när vi tittar på avtalslagen.

Vad vi säger i dag, Yvonne Andersson, är: Låt oss först gå igenom det som gäller franchising och sedan gå vidare med en översyn av avtalslagen i den mån det behövs.

Prot. 2003/04:63
4 februari

Franchising, m.m.

Anf. 13 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Vore det ändå inte bättre om man i det arbetet redan från början tog med mindre näringsidkares avtalssituation i relation till större företagare? Varför separera ut franchising med tanke på att många småföretagare upplever svårigheter när de kommer i tvist med en större koncern? Jag skulle önska att vi härifrån skulle få skicka med att man också i samband med att vi tittar över franchising tog tag i den här frågan.

Anf. 14 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Fru talman! Franchising är en samverkansform som vi nu ska se över om det behövs lagstiftning för i avtalslagen, i en generell lag. Som Bertil Kjellberg tidigare sade är grunden i avtalslagen att avtal ska följas. Sedan är frågan vilka möjligheter som finns att lösa sådana här tvister. Tar det för lång tid att komma dit i allmän domstol, eller är det skiljeklausulerna som är de stora bekymren?

Det är fråga om två olika områden, men det ena området, franchising, kan ge oss kunskap för att gå vidare med att granska avtalslagen. Den remissrunda som vi genomförde, Yvonne Andersson, pekade åt helt olika håll beroende på vilka som svarade. Den gav oss inte någon ledning för att säga vare sig bu eller bä. Grunden är egentligen att vi har avtalsfrihet. Avtalen ska utformas så att man med den kunskap man har kan skriva på och stå för dem. Det handlar då väldigt mycket om kunskaper.

Låt oss först klara av det som gäller franchising och se hur skiljeklausulerna hanteras där och vilka förslag den utredningen kommer fram till.

Anf. 15 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Folkpartiet liberalerna står bakom lagutskottets förslag i betänkande LU7, som jag yrkar bifall till. Jag vill säga några ord om franchising, även om det mesta kanske redan är sagt.

Det är alldeles tydligt att det är en bra samverkansform, som i stora drag fungerar väl i samhället. Det är ingen tvekan om det. Vi skulle ha sett helt andra signaler i massmedierna om det hade varit på annat sätt. Vi kan ju bara titta på den artikel som var införd i Svenska Dagbladet häromdagen.

Det är en väldigt skillnad i styrka mellan franchisegivaren och franchisemottagaren, och jag tycker att det motiverar det utvecklingsarbete som pågår i departementet. Vi känner oss helt tillfredsställda med att det arbetet pågår. Vi är i dag inte övertygade om att det måste till en lagstiftning, men vi vill ha utredningsarbetet.

När det gäller avtalsvillkoren är det vår uppfattning att man måste värna om avtalslagen och principen om en avtalsfrihet. Visst kan man göra en översyn av 36 § avtalslagen, och då inte bara beträffande tillämpningen av skiljeklausuler, men jag har väldigt svårt att se att det i dagsläget finns skäl att göra det.

Med min bakgrund som advokat ser jag att hela den här diskussionen egentligen handlar om någonting annat. Den handlar om formerna för tvistelösning, domstol-skiljeförfarande, och om kostnaderna för tviste-

lösning. Vi har ett stort bekymmer med långa handläggningstider i domstolarna, men vi har framför allt bekymmer med kostnaderna för att lösa tvisterna.

Den allmänna rättshjälpen fungerar i stort sett inte när det gäller den här typen av tvister, till exempel mellan en franchisegivare och en franchisetagare. Det är ett område som vi här i riksdagen kan ta upp och titta på.

Rättsskyddsförsäkringarna har tyvärr blivit ett jätteproblem eftersom försäkringsbolagen inte har velat följa med upp i belopp utan ligger kvar på maximibelopp som egentligen skapades på 80-talet. Vad vi behöver göra är egentligen att se till att vi får förändringar i rättshjälpsmöjligheterna i de fall där det kan vara befogat för till exempel småföretagare och i övrigt försöker verka för att försäkringsbolagen och försäkringstagarna kommer överens om villkor som gör att man faktiskt kan driva tvister.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att jag är lite förvånad över Yvonne Anderssons påstående att ett antal företag har gått i konkurs på grund av att det saknas lagstiftning och möjligheter till tvistelösning. Det överensstämmer inte med den erfarenhet som jag har från mitt yrke som advokat.

Anf. 16 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! De erfarenheter som jag vid flera tillfällen har fått av konkurser bygger på vad man har sagt mig. Det är fråga om andrahandsinformation. Det är dessvärre fråga om sådan information som väldigt få vill erkänna. Det som saknas är precis det som Jan Ertsborn lyfte fram i sitt anförande. Det saknas pengar, kunskap och medel för att driva en process. I stället för att göra det böjer man sig, om tvisterna inte kan hanteras. Man är medveten om att man hade rätt i tvisten, men man böjer sig för att den stora koncernen är mäktigare. Detta i sin tur har inneburit på sikt att man inte har orkat med. Det är på det sättet erfarenheterna har kommit mig till del.

Fru talman! Vår vilja är att genom en utredning se över vad som skulle behövas för att mindre näringsidkare skulle kunna driva tvister vidare och få mer jämbördiga förhållanden. Det är inte att vi ska ha vissa saker.

Anf. 17 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Vi är egentligen överens om var problemen ligger. Då ska vi försöka lösa de problemen. Men vi löser dem inte i och med det betänkande som vi har för debatt i dag utan inom ramen för frågorna om den allmänna rättshjälpen och rättsskyddsförsäkringarna, i den mån riksdagen kan ingripa i den delen.

Anf. 18 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är precis det som en utredning skulle visa. Vi går inte så långt i vårt yrkande att vi vill att det ska lösas här i dag. Vi vill att man ska tillsätta en utredning för att se vad som behövs, om man kan lösa det och vad som i så fall behövs för att lösa det. Det blir nästa steg.

Anf. 19 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Den utredning som Yvonne Andersson efterlyser är just den som man arbetar med i departementet för närvarande. Vi i Folkpartiet liberalerna är för vår del tillfredsställda med det pågående arbetet.

Anf. 20 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! I det betänkande vi behandlar här i dag om franchising finns det tre reservationer. Två av dem handlar om hur småföretagare kan komma i kläm i olika situationer. Det handlar om franchisetagare gentemot franchisegivare eller småföretagare som har kommit i kläm vid skiljedomsförfarande. Den tredje reservationen handlar om en fråga som drabbar något mindre, nämligen elektroniska signaturer.

Samtliga reservationer har kommit till utifrån goda intentioner och det är positivt att de kommer fram. Utskottet menar dock att frågorna utreds. Vad gäller de elektroniska signaturerna ser vi i Miljöpartiet ingen anledning till att inte lyssna till det utredningsarbete som uppenbarligen sker på Regeringskansliet. Vi är lite mer besvikna över utskottets ställningstagande när det gäller franchising och avtalsvillkor mellan näringsidkare.

Bakgrunden till det är att vi redan förra året hade en liknande debatt där det också hänvisades till att det pågick ett utredningsarbete. Redan då kunde vi peka på att frågan egentligen hade utretts färdigt och vi kunde gå vidare. Utskottet skulle ha kunnat göra ställningstagandet att det behövs en lagstiftning för att skydda franchisetagare. Det fanns en modelllagstiftning redan då från Unidroit. Ändå ville vi vänta på en utredning. Nu har vi väntat ytterligare ett år och Miljöpartiet tycker att det är god tid att faktiskt besluta sig för att det behövs en lagstiftning för att skydda franchisetagare.

Fru talman! För oss i Miljöpartiet är frågan om småföretagare i högsta grad en ideologisk fråga. Det påpekade jag också vid förra årets debatt. Vi anser att människors rätt och möjlighet att utveckla de idéer de har, till exempel genom att driva ett småföretag, är någonting som är mycket viktigt att värna. Då kan vi möjligen se lite allmänt skeptiskt på den ökade andelen franchiseföretag i förhållande till övriga småföretag och fundera på vad som gör att man måste gå in i den typen av rörelse snarare än att starta sin egen, fria rörelse. Samtidigt måste vi se att de som startar ett franchiseföretag ibland hamnar i kläm gentemot den större parten, franchisegivaren. Då behövs det ett skydd för den som hamnat i den situationen.

Mot bakgrund av det yrkar vi bifall till reservation 1 från Kristdemokraterna och Vänsterpartiet.

Fru talman! Också i reservation 2 finns det delar som bygger på den ideologiska grund som jag tidigare i debatten har redovisat. Det handlar där om att ge småföretagare som befinner sig i en underlägsen position vissa rättigheter specifikt när det gäller skiljeklausuler. Skiljeklausuler har ofta kommit att bli en kostsam juridisk process för mindre företag. På ett större företag är, som vi alla vet, en sådan process inte så farlig att den undergräver möjligheterna till framtida näringsverksamhet. Men småföretag är i en annan situation. Därför yrkar vi bifall också till reservation 2, på samma sätt som Kristdemokraterna och Vänsterpartiet gjort tidigare i debatten. En lagstiftares skyldighet är att hjälpa den part som är under-

lägsen i ett förhållande också när det gäller avtalsskrivning och tecknande av avtal.

Fru talman! Mot bakgrund av det anförda kommer Miljöpartiet att i kammaromröstningen biträda reservationerna 1 och 2. Vad gäller elektroniska signaturer inväntar vi beredningsarbetet på Regeringskansliet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 7 §.)

5 § Rättigheter i luftfartyg

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2003/04:LU10
Rättigheter i luftfartyg (prop. 2003/04:27).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 7 §.)

6 § Associationsrättsliga frågor, m.m.

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2003/04:LU12
Associationsrättsliga frågor, m.m.

Anf. 21 NICLAS LINDBERG (s):

Fru talman! Lagutskottet överlämnar härmed sitt betänkande nr 12 om associationsrättsliga frågor till kammaren för avgörande.

I betänkandet behandlar utskottet sex motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Yrkandena gäller nya associationsformer, aktiekapitalets storlek och olika typer av redovisningsfrågor. Därutöver behandlas ett motionsyrkande om näringsförbud. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden, i huvudsak med hänvisning till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida samt pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns reservationer mot utskottets förslag till beslut att avslå motionsyrkanden om en ny associationsform för mindre företag och om en ny företagsform för aktiebolag utan vinstintresse. En reservation finns också mot förslaget om avslag på kravet på redovisning av koldioxidutsläpp. Utskottets förslag i dessa delar samt reservationerna däremot kommer att debatteras här efter varför jag inte kommenterar det närmare.

Däremot tänkte jag kommentera några av de delar där utskottet är enigt.

Utskottet föreslår att riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om sänkning av den lägsta gränsen för aktiekapitalet. Utskottet hänvisar här till riksdagens tidigare ställningstagande. Det avser främst de ingående överväganden som gjordes när beloppsgränsen beslutades av riksdagen

1994. Vid en samlad bedömning kom riksdagen då fram till att beloppsgränsen på 100 000 kr var väl avvägd, bland annat för att fungera som en garanti för företagets fordringsägare och för att stävja ett missbruk av aktiebolagsformen.

Utskottet föreslår också i enighet att riksdagen bör avslå en motion med krav på ändringar i årsredovisningslagen såvitt gäller redovisning av styrelsearvodet och andra ersättningar till styrelseledamöter. Utskottet hänvisar till pågående arbete på såväl nationell som internationell nivå. Främst handlar det om arbetet inom Förtroendekommissionen under ledning av Erik Åsbrink och arbetet med EU-kommissionens handlingsplan för företagsstyrning. Enligt utskottets mening pågår därmed ett angeläget arbete som ligger helt i linje med motionsönskemålen.

Till sist föreslår utskottet, också i enighet, att riksdagen bör avslå en motion med krav på skärpning av reglerna om näringsförbud i samband med konkurs. Utskottet hänvisar till det pågående arbetet. Ekobrottsmyndigheten, Patent- och registreringsverket och Skatteverket kommer under 2004 att presentera sin slutrapport om hur efterlevandet av näringsförbud kan förbättras.

Med det överlämnas betänkandet till debatt och avgörande.

Anf. 22 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! Vi moderater står bakom huvuddelen av betänkandet. Vi har dock en motivreservation under punkt 2, reservation 2 som jag inledningsvis yrkar bifall till

Fru talman! Behövs det en ny bolagsform för mindre företag i Sverige? Det är många som spontant skulle svara ja på den frågan. Men om man börjar bli mer konkret och diskutera vad man egentligen vill åstadkomma med en ny bolagsform är det inte lika lätt att precisera. Det finns naturligtvis massor med krångliga regler som ska tas bort. Dessa förenklingar ska göras för alla företag, små som stora. Vi har ju sett vilka svårigheter regeringen har haft att få ut något verkligt av den så kallade Simplexgruppen. Det är inte så lätt som man kanske tror.

Den stora skiljelinjen inom associationsrätten går mellan å ena sidan företagsformer där företagaren har ett personligt betalningsansvar, till exempel enskilda firmor och handelsbolag, och å andra sidan aktiebolag där ägaren driver verksamheten utan personligt betalningsansvar. I aktiebolag är det aktiekapitalet som ska garantera alla som har med bolaget att göra att man kan stå för sina förpliktelser. För att garantera leverantörer och borgenärer insyn i bolaget måste man ha en viss administration. Det ska levereras offentliga handlingar som ska registreras.

De som förordar en ny bolagsform i Sverige har enligt mitt förmenande inte riktigt gjort klart för sig vad man vill åstadkomma. Vill man att näringsidkaren ska ha ett personligt betalningsansvar eller inte? Det menar jag är den avgörande frågan. Jag menar att vi ska avvakta tills den nya aktiebolagslagen kommer och se om man inom ramen för det arbetet kan göra skillnaden mellan publika och privata aktiebolag större.

Vi kommer emellertid aldrig att kunna avskaffa stora delar av aktiebolagets administration. Den stora nöten för alla företagare är den administration som är förknippad med skatter och avgifter – inte att vi kan få en ny företagsform.

Fru talman! Den förkärlek som partierna på den socialistiska sidan visar för bolag utan vinstintresse är ett utslag, menar jag, av bristen på förståelse för företagarnas villkor. Ett gott resultat är det bästa kvittot på att verksamheten drivs på ett bra sätt. Inom den nuvarande lagstiftningen finns det inga hinder mot att driva företag utan eller delvis utan vinstintresse. Ett aktiebolag är i hög grad en privaträttslig företeelse där aktieägarna har stor frihet att inom ramen för aktiebolagslagen driva verksamheten efter eget huvud. Det står var och en fritt att som aktieägare i ett aktiebolag låta bli att dela ut vinst.

Jag kan inte frigöra mig från misstanken att de motionärer som vill få en särskild företagsform, aktiebolag utan vinstintresse, vill ha förmåner för just den formen av verksamhet.

Vi moderater anser att lagstiftningen är onödig och att Justitiedepartementet bör låta frågan bero och ägna sig åt saker som är mycket viktigare att få fram till riksdagen.

Slutligen, fru talman, vill jag kommentera frågan om redovisning av arvoden och förmåner i aktiebolagens redovisningar. Frågan är mycket aktuell. För någon som tycker att marknadsekonomi är ett av de förnämsta påfund som kommit fram under historiens lopp känns det väldigt trist med de avarter som finns i näringslivet i dag. Det är viktigt att vi följer den här utvecklingen noggrant. Särskilt viktigt är det i så kallade publika företag där marknaden har ett intresse av att se vilka förmåner som utgår till företagsledningen. Den viktigaste åtgärden för att vi ska kunna komma till rätta med avarterna är att ägarna till dessa bolag visar tydligt vad som gäller. Som lagstiftare ska vi vara medvetna om de begränsade möjligheter vi har och bör ha att styra över näringslivet. Den bästa kontrollen utövar alltid kunden och ägarna tillsammans.

Anf. 23 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! I detta betänkande står Folkpartiet bakom en motivreservation som jag snart ska återkomma till, men jag vill börja med att liksom föregående talare lyfta fram att en av de viktigaste sakerna för att underlätta för företagsamheten och för tillväxten är att driva på det allmänna regelförenklingsarbetet på företagsamhetens område. Det är en orimlig regelbörda som svenska företagare, framför allt småföretagare, har. De administrativa kostnaderna för denna är mycket hög.

Arbetet med att driva på regelförenklingsarbetet måste fortsätta med all kraft. Detta regelförenklingsarbete bör verka över hela fältet. Det är inte aktuellt att här och nu ta ställning till om det behövs en ny associationsform för mindre företag. Det viktigaste är att se till att regelbördan minskar för företag, framför allt småföretag, generellt.

Fru talman! Den motivreservation som vi har inlämnat, och som jag också vill passa på att yrka bifall till, nämligen reservation nr 2, gäller frågan om det bör införas en speciell bolagsform för aktiebolag utan vinstintresse eller aktiebolag med begränsat vinstintresse. Egentligen är rubriken på detta ganska missvisande, därför att det finns redan i dag många aktiebolag som startas utan att aktieägarnas avsikt har varit att ta ut vinst eller där avsikten har varit att ta ut en mycket blygsam avkastning på det insatta kapitalet. Man får en bild av att dagens aktiebolagslag tvingar aktiebolag att verka strikt vinstmaximerande, men så är det ju inte. Aktiebolagsformen lämnar till ägarna friheten att avgöra i vilken

mån man vill ta ut vinst och hur stor den i så fall ska vara, under förutsättning att det finns ett överskott att fördela.

På Regeringskansliet arbetar man just nu med frågan om att införa en ny aktiebolagsform med begränsad eller ingen vinstutdelning. Vad det då handlar om är ju inte att det ska vara begränsad vinstutdelning, utan det ska vara i klartext ett förbud för aktieägarna att ta ut vinst eller att ta ut vinst över ett visst belopp. Ur ett perspektiv är detta väldigt svårt att förstå. Den utredning som nu har presenterats, där lagförslagen finns, visar att den nya bolagsformen skulle bli administrativt krångligare, den skulle bli dyrare med högre revisionskostnader, den tillför ingenting nytt i sak eftersom, som jag tidigare har sagt, detta kan åstadkommas redan inom dagens lagstiftning, och dessutom efterfrågas den inte av de aktörer som i dag arbetar med till exempel vård, omsorg eller undervisning i enskild regi men utan vinstintresse.

Ur ett annat perspektiv är det, tyvärr, lättare att se varför frågan har kommit upp i diskussionen. Det handlar om den sittande regeringens misstänksamhet mot enskilda alternativ i offentlig verksamhet och den långa historia som man har av att på olika sätt försöka försvåra eller hindra framväxten av privata alternativ inom den offentligt finansierade sektorn.

Det är ingen liten verksamhet vi pratar om. Jag ska ta några exempel. I dag finns i aktiebolagsform 3 000 öppenvårdsmottagningar – läkarmottagningar, vårdcentraler och annat – med totalt 15 000 anställda. Det finns en bra bit över 100 gymnasieskolor som drivs i aktiebolagsform med över 2 000 anställda. Det finns nästan 400 förskolor med totalt omkring 5 000 anställda. Uppräkningen skulle kunna göras betydligt längre på andra områden. Alla de enskilda medborgare som drar nytta av de tjänster som tillhandahålls av de här mottagningarna, gymnasierna, förskolorna och vad det nu kan vara kan ju räknas i hundratusental.

Vad säger då de aktörer som finns på denna del av den offentligt finansierade sektorn? Ja, läser man i betänkandet så framgår det att de samstämmigt, med något enstaka undantag, har uttryckt stor skepsis mot det utredningsarbete som nu har genomförts.

Man har inte sett något behov av en ny associationsform utan pekar på att det som finns är fullt tillräckligt. Man framför också farhågor om att den nya bolagsformen i framtiden kommer att påtvingas aktörerna. Därför skulle det vara välgörande om majoriteten i denna debatt kunde klargöra lite mer av sina intentioner.

Oron finns och är stor. Man behöver inte gå tillbaka till 80-talets Pysslingendebatt utan det räcker med att läsa gårdagens Dagens Nyheter där det står att man i diskussionen om framtida ersättningar för de stopplagar som har funnits funderar på att införa ett krav på att bolagsformen ska vara icke vinstutdelande.

Fru talman! För Folkpartiets del är valet givet. I den offentligt finansierade verksamheten måste kvaliteten sättas främst. Vi är inte misstänksamma mot mångfalden. Vi välkomnar den. Av det skälet yrkar vi som sagt bifall till reservation nr 2.

Anf. 24 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna, som ställer sig bakom större delen av det här betänkandet, finns med på en av de tre reservationerna. Den tän-

ker jag helt kort beröra här. Den handlar om aktiebolag utan vinstintresse, och jag kan instämma i det kloka som har sagts av de två föregående talarna på den här punkten.

Majoriteten avstyrker ett motionsyrkande om nödvändigheten av att lagstiftningen i Sverige öppnar och underlättar för den sociala ekonomins tillväxt, det vill säga för verksamheter som inte i första hand handlar om avkastning utan om samhällsnytta. Grunden för avstyrkandet är att en utrednings betänkande, *Aktiebolag med begränsad vinstutdelning*, SOU 2003:98, förespråkar en ny aktiebolagsform i två varianter, där den ena är icke vinstutdelande aktiebolag och den andra aktiebolag med begränsad vinstutdelning. Detta lagförslag anses ligga i linje med motionsönskemålet och därför avstyrks motionen, som tidigare nämnts.

Kristdemokraterna avstyrker också det nämnda yrkandet, men från en annan utgångspunkt. Vi konstaterar, som det står i vår gemensamma borgerliga reservation, att dagens associationsformer inte lägger några hinder i vägen för den så kallade sociala ekonomins utveckling. Den ideella sektorn kan organiseras på många olika sätt, genom olika föreningar, stiftelser eller aktiebolag, för att nämna några associationsformer, och aktörerna kan inom ramen för den valda formen själva välja att närmare organisera verksamheten utifrån de givna förutsättningarna. Som vi har hört tidigare måste till exempel inte ett aktiebolag driva verksamheten med fokus på ekonomisk avkastning. Mot denna bakgrund anser vi att förslagen i tidigare nämnda betänkande inte bör läggas till grund för lagstiftning.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Anf. 25 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Först vill jag också, precis som utskottsbetänkandet gör, hänvisa till det pågående arbetet. För Vänsterpartiets räkning vill jag också tala om att Vänsterpartiet ingår i ett samarbete med regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vi befinner oss i förhandlingar vad gäller det pågående arbetet inom departementet med en ny aktiebolagslag. Det är mot bakgrund av det som Vänsterpartiet i stort sett har avstyrkt alla motionsyrkanden med hänvisning till pågående arbete.

Men vi i Vänsterpartiet har ändå valt att reservera oss på en punkt. Det handlar om punkt 5, alltså reservation nr 3, Redovisning av koldioxidutsläpp. Det kommer jag tillbaka till så småningom.

Jag vill ändå börja med att prata om frågan om aktiebolag utan vinstintresse, som ju har berörts en hel del under debatten. Utskottet konstaterar att det pågår ett arbete som innehåller precis de krav som motionsyrkandena tar upp. Man vet ju inte, kanske kommer det här arbetet att resultera i att man kommer fram till att det inte behövs en ny företagsform. Det vet vi inte i dag.

Men för Vänsterpartiet har den utredningen varit väldigt viktig. Vi var påhejare av att utredningen en gång tillsattes. Det var en överenskommelse mellan samarbetspartierna s, v och mp. Det handlar framför allt om att den här frågan är väldigt ideologisk.

Vänsterpartiet vill inte att den offentligt finansierade sektorn, vård, omsorg och utbildning, ska drivas av företag med vinstintresse. Därför såg vi en möjlighet i att man skulle se över den lagstiftning vi hade för att

se om det genom aktiebolagslagstiftningen gick att hitta metoder för att faktiskt begränsa eller kanske framför allt inte tillåta de möjligheterna.

Men som det ser ut i dag kan det faktiskt finnas andra metoder inom annan lagstiftning som inte ligger på vårt område utan till exempel inom utbildningspolitikens, socialpolitikens eller sjukvårdspolitikens områden. Det går kanske att i den lagstiftningen lyfta fram förbud och slå fast att man inte ska få lov att driva utbildning, vård och omsorg med vinstintresse. Då skulle vi kunna behålla den företagsform som vi har i dag utan att skapa den nya formen aktiebolag utan vinstintresse.

Men, som sagt, dit har vi inte kommit än utan det pågår ett arbete. Jag tyckte ändå att det var viktigt att påtala den ideologiska skillnad som finns mellan höger och vänster i den här kammaren vad gäller den offentligt finansierade sektorn och vinstintresset hos de företag som i dag bedriver verksamhet inom den sektorn.

Sedan finns det ett särskilt yttrande, fru talman, som tar upp redovisning av styrelsearvoden. Det är en mycket viktig fråga. Det är också en fråga som vi håller på och förhandlar om i samband med den nya aktiebolagslagen. Det sitter också, som sagt, en förtroendekommission som ska ta fram förslag. Så sent som i går gick två ministrar ut, Gunnar Lund och Leif Pagrotsky, och ställde krav på redovisningar av just styrelsearvoden och bonusar.

Det är absolut någonting som vi från Vänsterpartiet tycker ligger helt i linje med det som måste till, inte minst i ljuset av det som har hänt under den senaste tiden och det som händer lite längre tillbaks, Skandiaskandalen och ASEA-koncernens problem.

Fru talman! Avslutningsvis till Vänsterpartiets reservation, där vi stöder ett yrkande från Miljöpartiet. Vi har helt och hållet samma ståndpunkt vad gäller redovisning av koldioxidutsläpp. Vi tycker att företag ska redovisa sina utsläpp av koldioxid från anläggningar såväl i Sverige som utomlands.

Finns inte även den här frågan under beredning i det samarbete som ni håller på med? Det skulle man kunna tro. Det är tyvärr inte så utan det här är en fråga som Miljödepartementet har till uppgift att utreda.

Vi har fått reda på att man inte har satt i gång någon uppföljning av den klimatstrategi som hade aviserats i proposition 2001/02:55. Det är på grund av det som vi reserverar oss. Vi anser att det är viktigt att företag har det kravet på sig. Vi vet också att företag ibland gör det här av fri vilja. Man redovisar saker av fri vilja. Men de företag som har någonting att dölja redovisar inte av fri vilja.

Ett krav på att alla företag ska redovisa sina koldioxidutsläpp, även hos filialer och dotterbolag utomlands, är absolut något viktigt, inte minst med det framstående miljöarbete Sverige bedriver och har bedrivit mycket i de globala förhandlingar som har föregåtts av klimatfrågan. Därför bör Sverige ta upp frågan både i internationella sammanhang men också i de förhandlingar som pågår i EU.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation nr 3. I övrigt står jag bakom utskottsbetänkandet.

Anf. 26 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Vi ska behandla frågan om ny associationsform för mindre företag. Alla partier sägs vilja förbättra villkoren för småföreta-

garna – detta i syfte att stimulera fler att våga ta steget. Men tyvärr finns det fortfarande ett motstånd hos främst regeringspartiet. För oss i Centerpartiet har småföretagarnas villkor varit en högt prioriterad fråga under flera decennier. Vi behöver ökad tillväxt i landet för att utveckla välfärden, och i det arbetet kommer småföretagen att vara avgörande för nivån på vår levnadsstandard de kommande åren och i framtiden. Jag vill därför yrka bifall till reservation 1 och motivreservation 2. Jag återkommer till motivreservationen senare.

Bemötandet från myndigheterna är ett område som jag vill ta upp. Här diskuteras mycket att undanröja de otydligheter som finns och den osäkerhet som det skapar hos många småföretagare. Det finns otaliga exempel på hur småföretagare över hela landet har kommit i kläm mellan olika myndigheters tolkningar av lagen. Ett krångligt regelverk svårtolkat av småföretagen visar sig också vara svårtolkat inom myndigheterna. Detta får ödesdigra konsekvenser för den enskilde företagarens förmåga att leva vidare, men det ger också negativa signaler till den som funderar på att starta företag.

Regeringen har huvudansvaret för att de lagar som stiftas görs så tydliga att alla berörda kan enas om hur de ska tolkas. Det påbud som nu har gått ut från regeringen till samtliga departement och myndigheter i syfte att minska den administrativa bördan måste nu ge resultat. Dagens osäkerhet om vilka regler som gäller måste undanröjas. Det är oacceptabelt att en myndighet efter flera år kan ändra en annan myndighets beslut som har legat till grund för hur företaget har bedrivits, och sedan kan dessutom småföretagaren åläggas ett retroaktivt skattetillägg för flera år. Sådana händelser leder till missstro mot myndigheterna och medför att småföretagarna känner sig rättslösa.

Vi i Centerpartiet har föreslagit en ny associationsform för mindre företag i enlighet med dagens redovisningsregler för aktiebolag. För detta hoppades vi att regeringen skulle uttala sitt stöd. Det handlar om en företagsmodell som kan erbjuda enskilda entreprenörer att samlas under en paraplyorganisation med en gemensam administration. Det är en företagsmodell som redan i dag existerar, men tyvärr finns det olika tolkningar hos olika skattemyndigheter i landet. Inom det ena länet säger man att det är olagligt medan man i andra län säger att det är fullt lagligt. Detta är mycket olyckligt. Det hade varit önskvärt att reglerna hade varit så tydliga att det gått att undvika dylika händelser.

Jag vill också återkomma till punkt 2, som handlar om aktiebolag utan vinstintresse. Jag undrar om företrädarna för regeringspartiet har haft de stora företagens krav på vinstmaximering i sikte när man har lagt fram förslaget. Jag vill i så fall att det förtydligas. Det går inte att flytta över de avkastningskrav som ställs på stora företag i dag till de små företagens förhållanden. Det finns många fåmansbolag som lever med förhoppningar om att en gång få avkastning på det insatta kapitalet. Men den hårda konkurrensen påverkar lönsamheten för många av dem och medger kanske inte någon vinst eller också en vinst så småningom den dag företaget avvecklas.

I dag finns det faktiskt andra vägar att gå om man tycker att det är oetiskt att ta ut vinst, till exempel i värdföretag. Om man vill kan man bedriva vård- och omsorgsföretag i kooperativ form. Då ökar också inflytandet utöver att risken för vinst minimeras.

Jag skulle också vara intresserad av att få höra hur tankegångarna går när man planerar och utreder aktiebolag utan vinstintressen. Är det befintliga aktiebolag som kommer att omfattas eller planeras det någon särform? Detta har stor betydelse för dagens aktieägare.

Jag vill också säga några ord om punkt 6, som handlar om redovisning av styrelsearvoden. Jag har lämnat ett särskilt yttrande. Där pågår ett arbete. Jag vill särskilt understryka vikten av att efter de senaste skandalerna inom näringslivet, bland annat inom Skandia men även inom ABB och hos flera andra, man öppet redovisar både arvoden, löner och andra förmåner för företagsledarna och för styrelseordförandena. Redovisningen ska ske individuellt och inte i grupp. Det är viktigt för att kunna åter skapa det förtroende som i dag känns förbrukat hos allmänheten. Det är av stor vikt för alla börsnoterade företag och försäkringsbolag där det finns många småsparare som i dag känner sig grundlurade. Jag nöjer mig med ett särskilt yttrande eftersom arbete pågår både nationellt och inom EU.

Jag vill också instämma i den gemensamma motivreservationen tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna. Det är viktigt att vi också framöver belyser och analyserar vad som är på gång.

Anf. 27 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Lagutskottets betänkande nr 12 rör olika associationsrättsliga frågor. Några av dem diskuterade vi förra året, och några av dem är nya. Jag tänkte beröra några av dem. Först och främst vill jag börja med att yrka bifall till förslaget i sin helhet i lagutskottets betänkande nr 12 och avslag på alla reservationerna.

Jag vill börja med att beröra den reservation som rör motion N329 om en ny associationsform. Frågan har diskuterats flera gånger. Jag vill börja med att poängtera att det är självklart oerhört viktigt att arbetet fortsätter. Vi måste hela tiden jobba för att underlätta för företag att skapas, starta och sedan gå vidare och växa till medelstora företag och förhoppningsvis också gå vidare och bli större företag. Det är det vi måste jobba med hela tiden.

I motionen lyfter man fram att man vill ha en egen associationsform där man ska kunna stödja mindre företag så att de ska få lättare att växa.

Som jag sade i förra årets debatt är det mycket viktigare att vi i stället utvecklar den aktiebolagslag vi har i dag så att den blir enklare och att man gör större skillnader mellan privata och publika aktiebolag.

Om vi har en bolagsform eller associationsform med stora förenklingar tror jag att det kommer att gynna det stora flertalet.

Just nu pågår ett arbete med att omforma den nya aktiebolagslagen. Jag är glad att ha fått följa det arbetet. Jag är helt övertygad om att det kommer att ske ganska många förändringar. Det kommer att bli större skillnader mellan de privata och de publika aktiebolagen. Man kommer att jobba för att göra de privata aktiebolagen som något av en norm för att på så sätt gynna de mindre bolagen.

Man ska försöka göra lagtexten mer lättläst. Den ska vara strukturerad på ett annat sätt så att det blir lättare att läsa den även om man inte har juridisk utbildning. Man ska på olika sätt försöka förenkla lagstiftningen för att skapa större möjlighet att förstå vad som står.

Det kommer en proposition under året. Jag är övertygad om att frågan kommer att diskuteras mycket. Jag tror att det är oerhört viktigt.

Andra områden som jag också tror är viktiga och som berördes är att vi måste se till att jobba med regelförenklingar på flera plan.

Regeringen har nu givit 45 myndigheter i uppgift att presentera en plan över olika åtgärder för att minska den administrativa bördan hos företagen. Detta kommer att redovisas för riksdagen under hösten.

Det är ytterligare ett steg för att på olika sätt hitta bättre lösningar och underlätta de administrativa problem som kanske finns i dagsläget.

Nästa motion som jag vill beröra och som vi också diskuterat vid ett tidigare tillfälle är motionen som rör icke vinstdrivande aktiebolag.

Precis som jag då var förvånad över att Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna den gången reserverade sig mot att man skulle utreda frågan om huruvida det fanns ett behov av en associationsform eller klausul som gör det möjligt att driva företag utan vinstintresse är jag förvånad nu när både Moderaterna, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna lämnar in en reservation där man säger att man inte vill ha detta eller avstyrker förslaget. Man har en motivreservation där man säger att detta inte är något man vill ha.

Det handlar om mångfald. Det har det väl alltid gjort? Det är väl det som den borgerliga sidan alltid säger; att det är viktigt med mångfald. Alla ska få möjlighet att driva den typ av företag man vill.

Om vi nu kan lyfta fram ett lagförslag där man kan införa ett kapitel i aktiebolagslagen som ger möjlighet att driva ett företag utan vinstintresse, varför ska man då inte tillåta det? Om man vill starta ett företag och driva det på det sättet ska det väl inte hindras?

Det kanske finns många företag som vill fortsätta att använda sig av den associationsform som finns i dag. Det är helt okej. Det ska man självklart få göra. Men varför ska man inte kunna lyfta fram detta? Jag tror att det finns en efterfrågan.

Det finns kooperativ som jag tror i dagsläget mycket väl skulle kunna gå över till att driva sin verksamhet som ett aktiebolag i stället för som förening eller liknande. Det är jag helt övertygad om. Varför ska man inte skapa den mångfald som ger den möjligheten?

Jag tycker att det för mångfaldens skull är oerhört viktigt att vi jobbar vidare med frågan om icke vinstdrivande företag.

Den tredje motion och reservation som jag vill belysa är motion MJ401, det vill säga den om redovisning av koldioxidutsläpp. Den frågan har också diskuterats tidigare, inte förra året utan i januari 2002.

Miljöutsläpp och specifikt koldioxidutsläpp är en av de miljöfrågor som är oerhört viktiga, både för Sverige och världen och för allas vår framtid.

Det absolut viktigaste arbetet ligger på internationell nivå. Det absolut viktigaste är att vi på olika sätt internationellt kan skapa påtryckningar så att alla länder i världen är med och stöttar de insatser som görs. Där tror jag inte att vi har nått hela vägen.

Miljöfrågan är ganska komplex. En stor del av de koldioxidutsläpp som kommer över oss kommer ursprungligen inte från Sverige, utan från länder som Tyskland, Polen och i vissa fall Storbritannien.

Det är oerhört viktigt att vi jobbar vidare på europeisk nivå. Detta är ett typexempel på hur viktigt EU och EU-samarbetet är för att vi ska

kunna skapa en gemensam Europapolitik på miljöområdet. Jag tror att det finns även andra områden där detta är viktigt.

Det pågår ett arbete på det här området. Det finns vissa krav på att man ska redovisa, visserligen inte mängd, men på vilket sätt ett företag påverkar den yttre miljön. Jag tror att det vore olyckligt att i dagsläget lägga ytterligare krav på detta innan man har sett över de regler som finns.

Avslutningsvis vill jag säga att det i dagsläget också finns direktiv – jag har inte kunnat sätta mig in i dem ännu – där de här frågorna belyses. Jag tror att det är viktigt att man på europeisk nivå jobbar fram liknande lagstiftning för att samma regler ska gälla för hela unionen.

Anf. 28 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Jag vill kommentera något av det Johan Löfstrand sade.

Han sade bland annat att man hela tiden jobbar med att underlätta för småföretagen eller i det här fallet aktiebolagen att växa.

Det är just det som jag har framfört med anledning av vår motion. Motionen handlar just om hur man kan få företag att lättare växa. Det handlar om hur man tillämpar F-skattsedeln för ett aktiebolag. Det handlar om att bolaget tillåts att samla in enskilda entreprenörer som inte har erfarenhet eller kunskap när det gäller att vara företag. Det handlar om att de samlas i paraplyorganisationen och utför sitt arbete som de själva styr över. Hela inkomsten går in till paraplyorganisationen som sköter administrationen, utbildar dem som arbetar där, betalar in inkomstskatter, arbetsgivaravgifter och moms och ger staten en hel del miljoner.

Det är en jättebra modell för att skola in företagare som – när de känner sig mogna – kan kliva ur organisationen, bilda ett eget bolag och bli självgående. För många behövs en inskolning. I den här verksamheten, som faktiskt har pågått några år, finns det en hel del invandrare som inte har kunskap om de svenska företagens villkor. Jag tycker att det är synd att man inte ser möjligheterna för alla dessa människor att få fortsätta att jobba i företaget tills de kan stå på egna ben.

Kommer Johan Löfstrand och Socialdemokraterna att vara öppna för de nya företagsformer som redan i dag har fått prövas beroende på skattemyndigheternas välvilja?

Anf. 29 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Självklart pågår hela tiden ett förenklingsarbete. Det finns en Simplexgrupp som jobbar och som hela tiden får kritik. Jag tycker faktiskt att de gör ett bra jobb. Man har lyckats göra ganska många regelförenklingar. Varje ytterligare tillägg som görs i text – när man skriver ny lagtext – försöker man skriva så enkelt och lättförståeligt som möjligt.

Oftast är det inte lagtexten som är det stora problemet. Det är därför som regeringen nu har gått ut till myndigheterna för att se vilka administrativa problem som finns där. På så sätt försöker man skapa en dialog mellan myndigheter. Man vill också se vad som behöver ändras i reglerna för att man ska minska den administrativa bördan.

Utvecklingsverksamhet tror jag är oerhört bra. Och jag tror inte att det behövs en associationsform för det. Vi har liknande projekt hemma i Östergötland – inkubator heter det – där man på olika sätt låter småföre-

tagare förverkliga sina idéer. Man låter dem gå entreprenörsprogram för att på så sätt ge dem möjligheter och kunskap i att utveckla idéer och marknadsföra dem. Jag tror inte att det är en associationsform som behövs. Jag tror att det handlar om engagemang och kunskap, inte om en associationsform.

Anf. 30 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Det företag som jag nu syftar på går under namnet Bolagsbolaget. Det är intressant att höra Johan Löfstrand, som säger att det finns ett projekt. Skulle det då kanske vara brist på engagemang i det här fallet? Det är det inte. Jag vill rekommendera att man gör ett studiebesök. Det här handlar nämligen om ett företag där enskilda människor ges möjligheter att växa. Det handlar också om att utveckla dagens aktiebolag. Till syvende och sist handlar ju det här om hur man tillåter att F-skattsedeln tillämpas. Att omforma aktiebolagens regler behövs faktiskt inte. Man behöver bara tillåta att den här formen får fortsätta att existera, och så gör man en utvärdering av detta.

Det som är än märkligare är faktiskt att den här verksamheten godkänns i 20 län men inte i ett län. Det är mycket olyckligt. Verksamheten kan då faktiskt flytta runt om det inte är likartade regler i vårt land. Det är jätteviktigt att man verkligen ger så tydliga regler till myndigheterna att de kan tolka lagstiftningen enhetligt. I ganska många fall får vi synpunkter på att det är olika momsregler för samma verksamhet beroende på vilket län man befinner sig i. Det är alltså olycksfall i arbetet med att få fram bra villkor för småföretagen.

Jag hoppas verkligen att regeringen gör någonting åt det här. Det har i alla år, sedan jag kom in i riksdagen, talats om att man ska förenkla och förtydliga, men fortfarande kvarstår problemen.

Anf. 31 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Just gällande skattefrågorna tror jag att bedömningen från myndigheterna nu kommer att bli bra mycket mer lika över landet. Jag tror inte att samma problem kommer att kvarstå. Jag är helt övertygad om det.

Gällande den administration som man då skulle bedriva gemensamt är jag helt övertygad om att man skulle kunna göra det även om inte en associationsform införs. Jag är nämligen helt övertygad om att det är bättre att ha *en* associationsform, det vill säga aktiebolagslagen. Sedan ser man till att utveckla den så att många olika människor kan använda den. I dagsläget tror jag att det är den absolut bästa formen att bedriva företagande i. I och med det förslag till aktiebolagslag som kommer under det kommande året tror jag att vi kommer att få se en del förändringar och förenklingar som är av godo.

Gällande F-skattsedeln och utdelandet av den har den uppluckring eller de förändringar som har gjorts nyligen skapat vissa problem. Det ser man i Skåne, till exempel, där vi har medborgare från andra länder som har väldigt lätt att få F-skattsedel. På så sätt har en del av byggmarknaden i Skåne slagits ut. Jag tror att en översyn av F-skattsedelns vara eller icke vara kommer att göras oavsett vad som kommer att beslutas i den här frågan.

Anf. 32 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Johan Löfstrand sade i sitt anförande att det är bra att införa möjligheten att driva ett aktiebolag utan vinstintresse. Då vill jag återkomma till att den möjligheten finns redan i dag. Det är så dagens aktiebolagslag ser ut. Problemet är snarare, som tidigare talare har varit inne på i debatten, att många småföretagare inte har någon vinst att ta ut på grund av det rådande småföretagsklimatet.

När det gäller lagförslaget om att införa en ny associationsform, aktiebolag utan vinstintresse eller aktiebolag med begränsat vinstintresse, vill jag faktiskt säga att jag med glädje noterar den mer nyanserade hållning som Vänsterpartiet redovisade här. Man sade faktiskt att man nu ska studera utredningsbetänkandet och överväga om man tycker att det är värt att införa en sådan här bolagsform. Jag vill ha motsvarande svar från Johan Löfstrand.

Vi kan titta på de socialt engagerade rörelserna: Föreningen för Kooperativ Utveckling i Sverige, Föreningen Vårdföretagarna, KFUK-KFUM, Kooperativa institutet, Waldorfskolefederationen och så vidare. Det är ett faktum att alla de grupper och rörelser som i dag erbjuder alternativ inom den offentligt finansierade sektorn uttrycker stor skepsis mot denna nya bolagsform. Framför allt uttrycker de oro för att den kommer att tvingas på dem.

Då vill jag fråga Johan Löfstrand om han är beredd att avstå från tanken att den nya bolagsformen ska vara ett nödvändigt villkor i vissa typer av offentligt finansierade verksamheter. Om han är beredd att avstå från ett sådant obligatorium undrar jag vad det finns för behov av den nya aktiebolagsformen. Den är ju dyrare och mer svåradministrerad än den som i dag finns, och den efterfrågas inte av parterna på marknaden.

Anf. 33 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Nej, jag ser inte att det ska införas något obligatorium, att man ska använda sig av en viss typ av associationsform när det gäller upphandling av offentlig verksamhet, i alla fall inte så länge det inte skapas några problem. I dagsläget ser jag inte att det behövs några sådana villkor. Jag tror inte ens att det är önskvärt att införa sådana villkor.

I dagsläget är upphandlingsreglerna ganska tydliga. Det är priset som ska vara den viktigaste faktorn. Jag ser det snarare som ett problem att de offentliga upphandlingsreglerna i dagsläget är oerhört snäva. Det handlar om att man hela tiden ska se till den sista kronan och kanske inte till kvaliteten. Det är det jag menar, och det är det som hela resonemanget handlar om.

Jag vill att man ska kunna ha en associationsform för verksamheter som bygger på en idé. Då ska kvaliteten på verksamheten vara det absolut viktigaste. Jag förstår inte de partier som annars står för mångfald och som vill att det ska finnas en bred lösning där man i stort sett ska kunna driva bolag hursomhelst. Varför ska man inte kunna starta ett företag eller till och med kanske placera sina pengar i ett företag där man vet att det inte kommer att tas ut någon vinst?

Jag som spekulant eller investerare vill kanske hellre investera mina pengar i ett bolag där jag vet att de kommer att skapa nytta. En kommun kanske vill investera sina pengar i ett bolag där man vet att pengarna inte

kommer att gå till de övriga ägarna utan inkom användas för att främja offentlig verksamhet eller den verksamhet som det här bolaget driver.

Jag är helt övertygad om att det kan finnas ägaraktörer men även investerare som kan tänka sig den här associationsformen.

Anf. 34 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Det är nya tongångar från regeringspartiet. Så sent som i måndagens Dagens Nyheter framkom det att regeringen och samlingspartierna diskuterar möjligheten att införa ett krav på att det ska vara icke-vinstdrivande bolag i vissa typer av offentligt finansierad verksamhet.

Ifall man inte har den sortens krav finns det inget behov av att införa en associationsform som är dyrare och krångligare än dem som finns, och de associationsformer som finns ger utrymme för just den mångfald som Johan Löfstrand här i talarstolen talar sig så varm för. Den mångfalden finns, och den mångfalden utnyttjas av alla de aktörer som jag nämnde i min förra replik och många till.

Johan Löfstrand har en väldigt märklig syn på offentlig upphandling. Faktum är att man i offentlig upphandling kan ställa mycket höga krav på kvalitet. Föreställningen att man skulle vara tvingad att ge entreprenaden till det företag som erbjuder det lägsta priset oavsett kvaliteten på det efterfrågade är en fullständig vrånbild. Dessutom andas den en oerhört stor misstänksamhet mot all den verksamhet som engagerade medarbetare i dag ägnar sig åt i förskoleverksamheter, på äldreboenden, på öppenvårdscentraler, på privatdrivna men offentligt finansierade gymnasieskolor eller vad det nu kan vara.

Därför blir jag definitivt inte kvitt min oro. Tvärtom tycker jag att replikväxlingen stärker bilden av att det här handlar om Socialdemokraternas misstänksamhet mot enskilda alternativ i den offentligt finansierade sektorn.

Anf. 35 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att de privata entreprenörer som vi har i dag har gått in i ett inledningsskede för att skapa bättre verksamhet. Det tror jag är nödvändigt. Jag tror att mångfalden är bra och att privata aktörer inom offentlig förvaltning på olika sätt är bra. Det stimulerar och skapar en tävlan. Man kan mäta kvalitet och se vad kostnaden för den kvaliteten är. Jag är helt övertygad om det.

Men när vi har stora multinationella företag som har gått in och i stort sett äger alla företag som bedriver verksamhet inom vissa områden ser jag det som ett problem. Privata monopol är det absolut sämsta. Man kan tycka att offentligt monopoldrivd verksamhet också kan skapa problem. Det håller jag med om. Men när vi har stora franska bolag som äger i stort sett all verksamhet inom en viss kategori ser jag det som problematiskt. Ja, jag gör det. Jag tror att vi behöver se över hur entreprenad ska skötas.

När det gäller kvalitet och kostnader är problemet att man kanske kan skriva en upphandling där man kan ta hänsyn till kvalitet, men kvalitet är väldigt svårt att beskriva och framför allt väldigt svårt att konkretisera. Det gör att det oftast är kostnaden som blir det avgörande. Det ser jag

som problematiskt. Men självklart tror jag att det har funnits fördelar med att ha privata alternativ inom offentlig sektor.

Prot. 2003/04:63
4 februari

Anf. 36 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra Johan Löfstrand tala sig så varm för mångfald. Sedan verkar han spela förvånad och mena att vi på något vis skulle vara emot mångfald, eftersom vi har reserverat oss i punkt 2 när det gäller aktiebolag utan vinstintresse.

Jag skulle vilja ställa en kort fråga till Johan Löfstrand. Jag minns inte exakt ordalydelsen, men han sade någonting som gick ut på att det väl är bra att de som vill starta företag utan vinstintresse kan göra det – det var ungefär andemeningen. Jag skulle vilja fråga Johan Löfstrand om han menar att det i dag inte går att starta företag eller verksamhet utan vinstintresse. Finns inte de möjligheterna i dag?

Anf. 37 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Som vi redan har berört i debatten ett par gånger finns möjligheten i dagsläget. Men jag menar att det senare kan uppstå tillfällena då det inte är så. Om jag som ägare vill gå in och investera mina pengar i ett bolag på grund av att jag vet att bolaget inte kommer att dela ut någon vinst, till vare sig mig som ägare eller till andra ägare, tycker jag att jag ska kunna förbehålla mig rätten att se till att man inte ska kunna ändra i bolagsordningen eller på en stämma gå in och göra de ändringarna. Jag tycker att det är bättre att det redan finns klart och tydligt uppsatt i regelverket.

Anf. 38 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Det var i alla fall glädjande att höra att Johan Löfstrand menar att det finns möjligheter i dag. Därmed har han åtminstone delvis gått med på att den här lagstiftningen inte är helt nödvändig. Det är faktiskt så i dag att aktörer inom ramen för den valda associationsformen själva kan välja att närmare organisera verksamheten utifrån egna förutsättningar. Som jag har sagt förut måste ett aktiebolag inte driva verksamheten med fokus på ekonomisk avkastning.

Johan Löfstrand talar om förenklad lagstiftning. Det vill vi alla ha. Men om det visar sig – vilket vi hörde i Folkpartiets replik – att lagstiftningen inte är alldeles nödvändig är nästa fråga om Johan Löfstrand anser att lagstiftning som egentligen inte är nödvändig förenklar den totala lagstiftningen.

Anf. 39 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Självklart kommer vi att få ett eller två ytterligare kapitel i aktiebolagslagen som bidrar till att den blir lite större. Men det är viktigt ur ett mångfaldsperspektiv att ge den möjligheten till den som vill vara säker på att ett bolag i framtiden kommer att bedrivas utan vinstintresse. Den delen i aktiebolagslagen kan vara nödvändig.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 7 §.)

*Associationsrättsliga
frågor, m.m.*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

LU6 Sjöfylleri

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU7 Franchising, m.m.

Punkt 1 (Franchising)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, v)

Votering:

225 för utskottet

63 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 46 m, 41 fp, 18 c

För res. 1: 1 fp, 23 kd, 24 v, 15 mp

Frånvarande: 24 s, 9 m, 6 fp, 10 kd, 6 v, 4 c, 2 mp

Punkt 2 (Avtalsvillkor mellan näringsidkare)

1. utskottet

2. res. 2 (kd, v)

Votering:

225 för utskottet

64 för res. 2

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 46 m, 41 fp, 16 c

För res. 2: 1 fp, 23 kd, 25 v, 15 mp

Frånvarande: 22 s, 9 m, 6 fp, 10 kd, 5 v, 6 c, 2 mp

Cecilia Wigström (fp) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Elektroniska signaturer)

1. utskottet
2. res. 3 (m)

Votering:

242 för utskottet

46 för res. 3

1 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 41 fp, 23 kd, 24 v, 18 c, 15 mp

För res. 3: 46 m

Avstod: 1 s

Frånvarande: 22 s, 9 m, 7 fp, 10 kd, 6 v, 4 c, 2 mp

LU10 Rättigheter i luftfartyg

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU12 Associationsrättsliga frågor, m.m.

Punkt 1 (Ny associationsform för mindre företag)

1. utskottet

2. res. 1 (c)

Votering:

271 för utskottet

19 för res. 1

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 44 m, 42 fp, 23 kd, 25 v, 15 mp

För res. 1: 1 m, 18 c

Frånvarande: 22 s, 10 m, 6 fp, 10 kd, 5 v, 4 c, 2 mp

Punkt 2 (Aktiebolag utan vinstintresse)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 2 (m, fp, kd, c)

Votering:

160 för utskottet

129 för res. 2

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 25 v, 15 mp

För res. 2: 46 m, 42 fp, 23 kd, 18 c

Frånvarande: 24 s, 9 m, 6 fp, 10 kd, 5 v, 4 c, 2 mp

Punkt 5 (Redovisning av koldioxidutsläpp, m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

247 för utskottet

42 för res. 3

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 45 m, 41 fp, 22 kd, 17 c

För res. 3: 1 kd, 25 v, 1 c, 15 mp

Frånvarande: 22 s, 10 m, 7 fp, 10 kd, 5 v, 4 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

8 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 4 februari

2003/04:272 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till justitieminister
Thomas Bodström

Samarbete mellan tullen och polisen på Gotland

2003/04:273 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till justitieminister

Thomas Bodström

Finansieringen av stora arrangemang

2003/04:274 av *Tobias Billström* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Polishögskola i Rosengård

2003/04:275 av *Johan Linander* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Åtgärder för att förebygga brott och stärka samhällets värdegrund

2003/04:276 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-

Christin Nykvist

Uppror i jägarföreningar

2003/04:277 av *Carl-Axel Johansson* (m) till socialminister Lars Engqvist

Åldersgränser och ersättningsetableringar för läkare och sjukgymnaster

2003/04:278 av *Elin Linna* (v) till statsrådet Morgan Johansson

Samhällsnyttiga organisationer

2003/04:279 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister

Bosse Ringholm

Väg 73

2003/04:280 av *Sven Bergström* (c) till statsrådet Ulrica Messing

Ett ökat tågresande

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 februari.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 februari

2003/04:678 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky

Östersjöcentrum till Gotland

2003/04:679 av *Inger René* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Nordisk rättslighet för skydd av vittnen

2003/04:680 av *Maria Larsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Vårdnadsfrågan vid sexuella övergrepp mot barn

2003/04:681 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Diplomatiska ID-kort för representanter från Taiwan

2003/04:682 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Södertörns högskola

2003/04:683 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister Bosse Ringholm

ROT-avdrag

2003/04:684 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Lena Sommestad

Torvbrytning på Kerstinbomyran

2003/04:685 av *Johnny Gylling* (kd) till miljöminister Lena Sommestad
Samråd vid införande av fiskestopp

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 februari.

10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 4 februari

2003/04:588 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till socialminister Lars Engqvist
Människors rädsla för psykiskt sjuka

2003/04:623 av *Kent Härstedt* (s) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Kommunala ambulanstransporter

2003/04:630 av *Henrik von Sydow* (m) till statsminister Göran Persson
Jäv och mediepolitiska beslut

2003/04:631 av *Sten Tolgfors* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Rektorers utbildning

2003/04:632 av *Sten Tolgfors* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Ledarskap i skolan

2003/04:635 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Spelberoende

2003/04:636 av *Sofia Larsen* (c) till statsrådet Morgan Johansson
Amningshjälpen

2003/04:637 av *Cecilia Wikström* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Vård i livets slutskede

2003/04:638 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Bostadsanpassningsbidrag

2003/04:639 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Vildsvinens härjningar i mark och skog

2003/04:640 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till miljöminister Lena Som-
mestad
Kerstinbomyran

2003/04:641 av *Lennart Axelsson* (s) till miljöminister Lena Som-
mestad
Glasåtervinning

2003/04:643 av *Nina Lundström* (fp) till statsminister Göran Persson
Löftet om en statligt finansierad Mälartunnel

2003/04:645 av *Lennart Axelsson* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Butiksrån

2003/04:647 av *Gudrun Schyman* (v) till utbildningsminister Thomas
Östros
Sex- och samlevnadsundervisningen

2003/04:650 av *Per-Olof Svensson* (s) till statsrådet Berit Andnor
Försäkringskassans handläggningstider

2003/04:651 av *Claes-Göran Brandin* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Halonförbudet på EU-fartyg

2003/04:652 av *Roger Tiefensee* (c) till statsrådet Berit Andnor
Lika villkor för företagare och anställda

2003/04:653 av *Lennart Klockare* (s) till statsrådet Morgan Johansson
Stöd till Amningshjälpen

2003/04:654 av *Carl-Axel Johansson* (m) till socialminister Lars Eng-
qvist
Läkemedelsindustrins framtid i Sverige och Europa

2003/04:655 av *Magdalena Andersson* (m) till socialminister Lars Eng-
qvist
Läkemedel utan bipacksedel

2003/04:658 av *Lars Ångström* (mp) till statsrådet Carin Jämtin
Återställandet av det svenska biståndet

2003/04:659 av *Lars Ångström* (mp) till statsrådet Carin Jämtin
Sidas planeringsförutsättningar

2003/04:660 av *Ulla Löfgren* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Glesbygdensföretagares kapitalproblem

2003/04:661 av *Lars Johansson* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
Höga priser för elcertifikat

2003/04:665 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas
Östros
Högskolans anpassning till studenter med barn

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 10 februari.

Förhandlingarna leddes
tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 10.56 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av ärende till utskott	1
3 § Sjöfylleri	1
Lagutskottets betänkande 2003/04:LU6	1
Anf. 1 REZENE TESFAZION (s)	1
Anf. 2 ANNELI SÄRNBLAD STOORS (s)	1
Anf. 3 VIVIANN GERDIN (c)	2
Anf. 4 YVONNE ANDERSSON (kd)	3
Anf. 5 HENRIK VON SYDOW (m)	4
(Beslut fattades under 7 §.)	4
4 § Franchising, m.m.	4
Lagutskottets betänkande 2003/04:LU7	4
Anf. 6 MARIA HASSAN (s)	4
Anf. 7 BERTIL KJELLBERG (m)	5
Anf. 8 YVONNE ANDERSSON (kd)	7
Anf. 9 TASSO STAFILIDIS (v)	8
Anf. 10 RAIMO PÄRSSINEN (s)	9
Anf. 11 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	10
Anf. 12 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	10
Anf. 13 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	11
Anf. 14 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	11
Anf. 15 JAN ERTSBORN (fp)	11
Anf. 16 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	12
Anf. 17 JAN ERTSBORN (fp) replik	12
Anf. 18 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	12
Anf. 19 JAN ERTSBORN (fp) replik	13
Anf. 20 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	13
(Beslut fattades under 7 §.)	14
5 § Rättigheter i luftfartyg	14
Lagutskottets betänkande 2003/04:LU10	14
(Beslut fattades under 7 §.)	14
6 § Associationsrättsliga frågor, m.m.	14
Lagutskottets betänkande 2003/04:LU12	14
Anf. 21 NICLAS LINDBERG (s)	14
Anf. 22 BERTIL KJELLBERG (m)	15
Anf. 23 MARTIN ANDREASSON (fp)	16
Anf. 24 INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	17
Anf. 25 TASSO STAFILIDIS (v)	18
Anf. 26 VIVIANN GERDIN (c)	19
Anf. 27 JOHAN LÖFSTRAND (s)	21
Anf. 28 VIVIANN GERDIN (c) replik	23
Anf. 29 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	23
Anf. 30 VIVIANN GERDIN (c) replik	24
Anf. 31 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	24
Anf. 32 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	25

Anf. 33 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	25	Prot. 2003/04:63
Anf. 34 MARTIN ANDREASSON (fp) replik	26	4 februari
Anf. 35 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	26	<hr/>
Anf. 36 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik.....	27	
Anf. 37 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	27	
Anf. 38 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik.....	27	
Anf. 39 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	27	
(Beslut fattades under 7 §.).....	27	
Ajournering.....	28	
Återupptagna förhandlingar	28	
7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens		
sammanträde.....	28	
LU6 Sjöfylleri.....	28	
LU7 Franchising, m.m.....	28	
LU10 Rättigheter i luftfartyg	29	
LU12 Associationsrättsliga frågor, m.m.....	29	
8 § Anmälan om interpellationer.....	30	
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	31	
10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	31	
11 § Kammaren åtskildes kl. 16.08.....	33	

